

Obsah:

Vývoj lesa od konce doby ledové prof. Ing. Vilém Podrázský, CSc. (FLD ČZU v Praze)	7
Kůrovcové kalamity v České republice doc. Ing. Petr Zahradník, CSc. (VÚLHM, v. v. i.)	16
Nejčastější choroby a patogeny v lesním hospodářství během kalamit Ing. Michal Samek, Ph.D. (VÚLHM, v. v. i.)	23
Souběžný výskyt kalamit s průběhem solárního cyklu a následné dopady na obnovu lesa Ing. Václav Šimůnek, Ph.D. (FLD ČZU v Praze)	32
Semenné roky a cykly sběru semenného materiálu k obnově lesů po kalamitách na majetku Colloredo-Mannsfeld spol. s r.o. Ing. Michal Bledý (Colloredo-Mannsfeld spol. s r.o.)	42
Obnova lesa po kalamitách u Lesů ČR, s. p. Ing. Jiří Fišera (Lesy ČR, s. p.)	54

1. ÚVOD

V souvislosti s probíhající klimatickou změnou a velkoplošnými kalamitami jsou stále aktuální otázky o vhodné dřevové skladbě českých lesů. Přitom jsou důležité nejen modely změny klimatických a stanovištních podmínek v budoucnosti ale je dobré shrnout podstatné poznatky o minulém vývoji našich lesů, jejichž interakce s měnící se prostředím nám může pomoci porozumět možným změnám i v budoucnu. Důležité je porozumění skutečnosti, že historie našich potenciálně přírodních a přirozených lesů není příliš dlouhá, ale tyto se kontinuálně vyvíjely zhruba 10 tisíc let a již 6 tisíc let jsou pod různou mírou vlivem lidských aktivit (Podrázský 2022). Pro dočasně skutečný, a také potenciální stav přírodních lesů je určující jejich vývoj od poslední doby ledové (Würmského glaciálu). Od nástupu evropského kontinentálního ledovce docházelo k návratu a migraci vegetace z oblastí, do nichž se stáhla v době maxima zalednění, tedy z oblastí jižní položených (JZ a JV Evropa, JZ Asie) nebo z lokalit s relativně příznivějšími nebo s mikroklimatickými podmínkami – z tzv. refugií. Charakter pohybu v celkovém uspořádání Evropy se přitom výrazně spolupodílel na značném poklesu biodiverzity společenstev, neboť jejich převážně rovnoběžkový tvar (Alpy, horečnanská pohoří, Pyreneje, Karpaty) bránil v plynulém pohybu vegetačních zón severojižním směrem. To se výrazně liší od situace v severní Americe a východní Asii, kde se výrazně poděpalo na diverzitě lesů v jednotlivých oblastech. Na druhé straně byly na jižních evropských a středoevropských pohoří příhodné podmínky pro uchování náročnější vegetace. Klimatické a s nimi spojené ekologické (vlhkostní, teplotní, půdní) změny vykazují v posledních zhruba 12 000 letech několik významných period s odlišnými poměry, jež se liší i charakterem vegetace, a tím i lesních společenstev (Korpeš 1991, Michal 1992, Janáková 1997). Podobná společenstva mírně dosud nalezneme v severnější položených územích v boreálním (subarktickém) a arktickém pásmu, reliktní společenstva pak zůstala v omezené míře a zpravidla i v různé pozmeněné podobě zachována v neuvýhledných polohách na našem území dodnes. V současné době se tedy oplatí při ve skladbě našich lesů zvažovat vlivy z různých dob a v různé míře, navíc se v našich podmínkách projevuje i dlouhodobý antropogenní vliv. Další hospodaření v lesích a péče o ekosystémy tak musí vzít tyto skutečnosti v úvahu, jejich vzhled je tématem předkládaného příspěvku.

2. VÝVOJ LESŮ V JEDNOTLIVÝCH ETAPÁCH

PLEISTOCÉN, Poslední glaciál (12 000 – 11 300 let př. n. l.). Ke konci zalednění dochází k postupnému oteplování a ustupu ledovců. Naše území sice nebylo souvisle zaledněno, pevninský ledovec se zastavil o pohoří Sudetika, ale bylo zde několik lokálních horských ledovců, jejichž stopy nacházíme zejména v Krkonoších, Jeseníkách a na Šumavě (jezera – plesy, kotle – kary). Z jihu byl patrný i vliv alpského zalednění. V rámci tohoto období je možno rozlišit několik fází. Uvedené časové údaje je nutné uvažovat v souvislosti, že je používána v různých oborech celá řada časových škál.